

Μὴ δὲν ἀντάμειβον αἱ πράξεις αὐτῶν τῆς πατρίδος; Καὶ μὲ λαμπρότατος ἀμοιβῆς. Πιστάκις δὲν ἐστεφάνωσαν τὸν Δημοσθένην, καὶ τοὺς ἄλλους τοῦ Δημοσθένους φιλοπάτριδας πολίτας μὲ χρυσῶν στέφανον; (1). Ἄλλ' ἢ τιμὴ τοῦ στεφάνου ἐπεριωρίζετο εἰς αὐτὴν τῆς στεφανώσεως τὴν ἡμέραν, εὐδὲ κἀκεῖ, ἀπὸ τοῦ στεφανωμένου εἴφερε πικρῆσθαι τὸν στέφανον ἐπὶ κεφαλῆς, τὸν ἐπιλαβὸν τοῦ βίου, ἀνκαταφρόνως μεταξὺ τῶν συμπλιτῶν. Εἰς ὀρθολογὸς ἐλευθέρων καὶ ἰσοπέδων ἀνθρώπων, ὅτι σημαίνει ἀνισότητά γίνεται θέαμα λυπηρὸν. Διὰ τοῦτο αἱ σοφίαι νομοθέται ἐπρονόησαν, ὅτι καὶ αὐτῆς τῆς δι' ἀρετὴν μόνης δικαίας ἀνισότητος γὰρ ἐπισκιάζεται μὲ τὴν μεταφροσύνην τὰ βίβιον.

Ἐπιτα, τὰ ὑλικὰ καὶ αἰσθητὰ παράσημα ταῦτα εἶσαν ἐξέπαισι των φυσικῶν καὶ τοῦς ὀλέτελα ἀσημάντους τίτλους· εἰς ἡλικίαι δὲ καὶ γελοῖους, ἀν' προσκελληθῶσι εἰςδόνεματα προγονικά, ὡς Θεμιστοκλήην, Ἀριστειδῆην, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἑποῖα συνεθίζουσι σήμερον πολλοὶ ἐξ ἡμῶν, ἢ αὐτοὶ μετανεύουσι, ἢ ἀνεμάλλοντες τὰ τέκνα των. Πλὴν, παραδείγματα γάρ, σὺνταξίς ὀνομάτων καὶ συγνόλησις βιωματολογικατέρῃ δύναται γὰρ ἐπινοηθῆ ἄλλα, παρὰ των Κόρυθα Θεμιστοκλήην, των Βερώνην Ἀριστειδῆην, των Μαρξίην Δημοσθένην, των Δούκων Φωκίωνην, ἢ των Πρίγκιπα Σικυράτην καὶ μάλιστα αἱ αἱ Κόρυθα, οἱ Βερῶνοι, οἱ Μαρξίη, οἱ Δούκων καὶ Πρίγκιπα. Ἐπειδὴ οὗτοι καθίστασι καὶ δυνασταὶ εἰς αὐτοὺς τὸ Ἄρειον πᾶγον (2). Τοιαῦτα ἐπιθετα, ὡς ἔην τῆς ἑλλάδος, ο.τ.τ. Ἑλληνικὸν ὄνομα πρέπει γὰρ προσφίρει, οὗτ' Ἑλληνικὴ ἀρετὴ γὰρ τὰ ὑποφίρει.

Εἰς τὰ φασισμένα ὅμοια ἴσθη ἀδύναται αἱ τρεῖς τὰ τίτλοι, ἢ οὐδ' εἰπαῖν τις, διὰ γὰρ δικαιολογήσῃ τοῦς τίτλους. Ἄλλ' εἰς αὐτοὺς καὶ οἱ τίτλοι, καθὼς

(1) « Νικαστικῆς στρατηγῶν, ἐφ' εἰς αὐτὸ των ἰδίων προεἶτο, πολλοὶ λάκις ἐστεφάνωτο ὅφ' ὑμῶν εἰδ' ὅτι τὰς ἀσπίδας Διότιμος ἔδωκε, καὶ καὶ πάλιν Χαρίδωμος, ἐστεφανώοντο· εἰδ' οὗτος Νεοπτόλεμος, πολλῶν ἔργων ἐπιστάτης ὢν, τατίματτα. » Δημοσθην. Παρὶ στυφάν. σελ. 261.

(2) Ἴδα καὶ τὸνομα τοῦ Ἄρειου πᾶγου προσκελλημένον εἰς τὴν Δικαστικὴν ἐξουσίαν. Ἐπαινατὸν εἶναι ἢ μίμησις των προγονικῶν καλῶν· ἀλλ' αὐτὴ στέκει εἰς τὰ πράγματα, καὶ ὄχι εἰς τὰ ὄνοματα. Ἄς σπουδάσωμεν γ' ἀποκτήσωμεν δικαστήρια ἀδίκαστα, ὡς ἦταν ὁ περίφρομος Ἄρειος Πάγων, καὶ ἄς ἀφύσωμεν τὸ ἑποῖον δὲν ἀμύξει πλέον εἰς αὐτὰ ὄνομα.

καὶ τὰ λοιπὰ προνόμια, ἐμειναν λείψανα, ὡς ἔλεγχ., τῆς παλαιᾶς βαρβα-
 ρότητος, ὅτε ἡ Εὐρώπη δὲν ἐγνώριζε πλὴν δύο τάξεις ἀνθρώπων, τῶν
 εὐγενῶν, κυρίων τῆς γῆς, καὶ τῶν δουλοπαροίκων, καταδικασμένων νὰ τὴν
 γεωργῶσι διὰ τοὺς εὐγενεῖς. Τότε καὶ οἱ τίτλοι εἶχαν καὶ σημασίαν,
 ἐπειδὴ ἀληθῶς οἱ τιτλοφόροι ἦσαν καὶ οἱ δυνατώτεροι. Σήμερον δὲν ση-
 μαίνει πλέον τίποτε· ταρασσούν μόνον τὴν Εὐρώπην διὰ τὰς προλήψεις
 τῶν σπουδαζόντων νὰ δώσωσιν εἰς αὐτοὺς τὴν παλαιὰν σημασίαν, καὶ
 ἐμποδίζουν ὅσα καλὰ ἐπιθυροῦν οἱ βασιλεῖς νὰ προξενήσωσιν εἰς τοὺς
 λαοὺς τῶν Ὀπίως ἂν ἦναι, ἂν αὐτοὶ στολιζονται μὲ τίτλους, ἔχουν καὶ
 ἀπελογοῦν τῆς τιτλομανίας, τὴν ἀπὸ προγόνων κληρονομίαν. Ἀλλ' ἡμῶν
 οἱ πρόγονοι δὲν ἐγνώριζαν ἄλλους τίτλους παρὰ τοὺς σημαίνοντας
 πραγματικὰ τῆς πολιτείας ἐπαγγέλματα. Ἦσαν ἄρχοντας, θεσμοθέτας,
 δικαστὰς, στρατηγοὺς, πολεμάρχους. Εἰς τὰ ἐπαγγέλματα ταῦτα (πρόσ-
 καιρα, ὅχι αἰδία) ἄλλους ὠνόμαζεν ὁ κληρὸς, ἄλλους ἐχειροτόνει ἢ
 καὶ τὴν τῶν πολιτῶν ψῆφος, χωρὶς ἄλλην διάκρισιν, παρὰ τὴν ἀναγκαίαν
 εἰς καθὲν ἐπάγγελμα ἀρετὴν ἢ ἐπιστήμην. Καὶ τοιαύτην ἰσονομίαν
 καὶ ἀληθῶς ἀνδρώδη ἀποστροφὴν τῶν τίτλων ἔδειχον οἱ πολῖται
 ὅχι μόνον ἀναμεταξύ των, ἀλλὰ καὶ λαλοῦντες ἢ γράφοντες πρὸς Βα-
 σιλεῖς τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Πρὸς τὸν Φίλιππον γράφων ὁ Ἰσοκράτης,
 ἐπιγράφει τὴν ἐπιστολήν, **ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ ΦΙΛΙΠΠΩΙ ΤΩΙ ΤΩΝ ΜΑΚΕ-**
ΔΟΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙ ΧΑΙΡΕΙΝ (1)· πρὸς δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξαν-
 δρον ἀκόμη ἀπλευστότερον, **ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ**· καὶ
 γράφει πρὸς τοῦτον, ὅχι διὰ νὰ τὸν κολακεύσῃ, ἀλλὰ νὰ τὸν νο-
 θετήσῃ νὰ σωφρονῇ, ὡς μέλλον νὰ διαδεχθῇ μέγα βᾶρος τὴν βα-
 σιλείαν τῆς Μακεδονίας. Τοιαῦτα ἦσαν τὰ φρονήματα τῶν προγόνων

(1) Τοὺς Καίσαρες τῶν οἱ δουλωθέντες Ῥωμαῖοι ὠνόμαζαν μετὰ
 θάνατον **ΘΕΟΥΣ** (Dīvus Caesar). Εἰς δὲ τοὺς διαδόχους αὐτῶν Ἰρρι-
 κορωμαίους Αὐτοκράτορας, καὶ ζῶντας ἔτι, οἱ ταλαίπωροι Ἕλληνας
 ἔλεγον λαλοῦντες ἢ γράφοντες, **Η ΓΥΜΕΤΕΡΑ ΘΕΙΟΤΗΣ**. Παρόμοιον
 ἔχον εἶχαν καὶ τῶν αὐλικῶν οἱ τίτλοι· εἷς, ἐξ αὐτῶν ἦτον ὁ
 Πανυπερσέστατος, καὶ ἔτι θυμωσιώτερος ἄλλος, ὁ Πανυπερπρωτο-
 σεβαστεύπερτατος (Ἰδ. Λουκάγγ. σελ. 1342). Ταλαίπωρον γένος! Τὰ
 εὐγενικὰ πολυσύλλαβα ταῦτα ἔφεραν τοὺς Τούρκους,

μας· τοιαῦτα πρέπει νὰ ἦναι τῶν γνησίων φίλων τῆς ἐλευθερίας, ἑκείνων μάλιστα, ὅσοι καυχῶνται ὅτι εἶναι ἀπόγονοὶ τῶν.

Ἀλλὰ τοιαῦτα φρονήματα νὰ γεννηθῶσιν εἰς ὅλων ἡμῶν τὰς φθαρμέ-
νας ἀπὸ τὴν τυραννίαν κεφαλὰς δὲν ἔμποροῦν, ἂν δὲν φροντίσωσιν ἀπαρχῆς
οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς νέας πολιτείας, νὰ τὴν οἰκοδομήσωσιν εἰς τρόπον,
ὥστε νὰ ἀποκλείσωσιν ἀπ' αὐτὴν καὶ τίτλους καὶ παράσημα. « Ὅ,τι
» χωρίζει τοὺς ἀνθρώπους (λέγει ἡ φιλοσοφία), ἀντὶ νὰ τοὺς ἐνόη,
» εἶναι κακόν· διότι ἐξ ἐνὸς μέρους γεννᾷ τὸν τύφον, καὶ ἀπὸ τ' ἄλλο
» τὸν φθόνον, δύο αἰτίας αἰδίου καταδυναστείας, καὶ στάσεων πο-
» λιτικῶν. Ὅθεν αἱ κατὰ κληρονομίαν διακρίσεις, τὰ προνόμια, οἱ
» τίτλοι, εἶναι ἔθιμα ἐναντία τῆς Ἰθικῆς (1). »

Ἐφοῦ μίαν φοράν λάβωσιν εἴσοδον οἱ τίτλοι καὶ τὰ παράσημα, ἢ
κατὰ χρεῖς αὐτῶν γίνεται ἀναπόφευκτος· διότι διαγείρουσιν εἰς ὅλων
τὰς ψυχὰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀπολαύσεώς των. Ὅστις βλέπει στε-
φρωμένους ἄλλους, δὲν ὑποφέρει πλέον νὰ μένη εἰς τῶν ἀστεφανώ-
των τὴν τάξιν, τὴν ἑποῖαν στοχάζεται ὡς εἰλωτεῖαν. Τότε καὶ ὁ
ἀνάξιος πάσης τιμῆς μεταχειρίζεται παντοίους δόλους καὶ παντοίας
μηχανὰς νὰ στολισθῇ καὶ αὐτὸς μὲ κάμμίαν ἀνάρμοστον εἰς αὐτὸν
τιμὴν. Καὶ ἂν δὲν τὴν λάβῃ μὲ ἀπάτην ἀπὸ τοῦ πολίτευμα, τὴν
στολίζει αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ. Τὸ πρᾶγμα εἶναι εὐκόλον· ἐν ἐπίθεται,
μία λέξις ἢ συλλαβὴ προσκαλλημένη εἰς τὸ ἐπωνύμιον ἀρκεῖ νὰ
τὸν χωρίσῃ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του. Οἱ φρόνιμοι τὸν γελοῦν· ἀλλ'
οἱ φρόνιμοι εἶναι παντοῦ καὶ πάντοτε ὀλίγοι, καὶ ἀκόμη ὀλιγώτεροι
εἰς τὰς πολιτείας, ὅπου συγχωροῦνται τὰ τοιαῦτα. Νέφος φιλοδασπό-
των ἀνδραρίων περικυκλῶνει πάραυτα τὸν νέον ταῦτον δεσποτίσκον,
τὸν σέβεται, τὸν προσκυνεῖ, καὶ τὸν βλαπτίζει ἐνδοξότατον, ἐκλαμι-
πρότατον, καὶ μονοπόχι θειότατον. Ἄν ἔχη καὶ μάγιστρον ἐπιδέξιον,

Tout ce qui sépare les hommes, au lieu de le réunir, est un mal, en ce qu'il fait naître d'un côté l'orgueil, et de l'autre l'envie, causes éternelles d'oppression et de révolutions. Sous ce rapport, les distinctions héréditaires, les privilèges, les titres, sont des institutions immorales. E. Jouy, La Morale appliquée à la politique, tom. 1, pag. 70

καὶ ἀριστητέριον ἀνοικτόν, δὲν ἀργεῖ νὰ συγκρατήσῃ καὶ παρασίτων στράτευμα, διὰ νὰ παλεμῇ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος του.

Ἕνας μόνος τίτλος, τὸ Χρησιμώτατος, ἤτελ' εἶσθαι συγχωρημένως ὅχι μόνον νὰ δίδεται, ἀλλὰ καὶ εἰς στέφανον ἐπιγραφόμενος νὰ βαλλῆται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀληθῶς χρησίου εἰς τὴν πατρίδα πολίτου· ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἢ κατὰχρησις τὸν ἐξουτίσσει τόσον, ὥστ' αὐτὸν εἰ ἀχρηστος καταδίδονται πλείον νὰ τὸν φέρωσι σκίπασμα τῆς ἀχρηστίας των. Ἕνας ὁμοίως ἀληθῶς χρησιμώτατος πολίτης ἀξίζει ὑπὲρ πολλὰς εὐγενιστάτων μυριάδας.

Μὲν γὰρ ἐλαίως ἐστεφάνωναν οἱ πρόγονοί μας καταρχὰς τοὺς ἀξιους στεφάνου πολίτας· καὶ ἡ ἀποκρίσις τῆς εὐτελεστάτης ἀμοιβῆς ταύτης ἦτα τόσον δύσκολος, ὥστε τὴν ἐστεφάνη αὐτὸς ὁ ἀσίδιμος Μιλτιάδης. Πρὸς τὸν Μιλτιάδην τούτον, ὅτε τὴν ἐζήτη, εἶπεν εἰς ἀπὸ τοὺς πολίτας τὰ χρυσᾶ τὰῦτα λόγια, « Ὅταν μόνος ἀχρησιμώτατος, ὁ Μιλτιάδης, νεκρὸς τις » βιβρώμενος, τότε καὶ τιμηθῆσαι μόνος ἄξιου (1). » Ἡ κατὰχρησις τοῦ ἐλαίου στεφάνου τούτου ἀνέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους νὰ τὸν μεταλλάσωσιν εἰς χρυσῶν πλουτέκῃ στέφανον ὥστε ἀκαταχρησθῆναι τελευταῖον καὶ αὐτὸς διὰ τὴν αὐτὴν κατὰχρησιν (2). Αὐτὴ ἡ κυριότης ἐλίου ἀμοιβῆς, ἡ ἐν Πρωτανίῳ σίτησις, ψηφισθεῖσα κατ' ἀρχὰς νὰ δίδεται ὀλίγης τιμῆς ὀρισμένης τοῦ ἔτους ἡμέρας, ἔγενε μὲ τὴν καιρὸν καθημερινή· καὶ οἱ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Σόλωνος ἠνομιματοῦ ἐντίμων Ἡρασιτοῖ (3) τοῦ Πρωτανείου, ὠταμῆσθαι ἐπειτα Ἀείσιτοῖ (4). Ἀπὸ τὴν

(1) Ἴδε Πλάτωνος, Ἡσίοδος, β. 3.

(2) « Στεφάνου ἐλάου ὁμοίως ἀνοικτόν ἀπὸ τοὺς πολίτας ἀπὸ τοὺς χρυσῶν. » Ὅτε μὲν γὰρ ἦν ὁ τοῦ ἐλάου στέφανος ἀπὸ τοὺς χρυσῶν κατὰχρησθῆναι. » Ἀλέξανδρος Ἡσίοδος, β. 3. 5. « Lorsque le couronne de chêne ou de laurier est le prix des services les plus signalés, ce prix n'est disputé que par les gens de bien. Les décorations, les titres, les pensions et les riches emplois, sont des amorcees qui tentent d'avantager le vice, etc. E. JOUX, la Morale appliquée à la politique, tom. 1, pag. 94. »

(3) « Παρσιότως, τοὺς ἀχρηστούς σιτευμένους ἐν τῷ Πρωτανίῳ. » Περ. Ἀττικῆς. Ἴδε καὶ Πλούταρχος, β. 3. 5.

(4) Ἴδε Πλούταρχος, β. 3. 5.

κατάχρησιν τούτην ἐξηγᾶται, διὰ τί τὸ τόσον ἐντιμον δυναμα τοῦ Παρκαίτου ἐκατήντησεν ἔπειτα εἰς τόσῃν καταφρόνησιν, ὥστε νὰ σημάνη, ὅ,τι καὶ σήμερον ἀκόμη σημαίνει, τὸν ἀργῶς τρεφόμενον. ἀπὸ τοῦς κόπους τῶν ἄλλων, τὸν ἀγκίσχυντον κόλωνα.

Ἐπί συμπερίνεταί ἐκ τούτων ; ὅτι παρὰσημα, τίτλοι, δημόσια αιτήσεις, εἰς ἓνα λόγον, ἔλασι αἱ ἐξωτερικαὶ αἰσθητικαὶ τιμαὶ, δὲν εἶναι αἱ ἀληθινὰ ἀμοιβὰς τοῦ χρηστοῦ πολίτου. Δὲν ἀγκισθίεται βέβαια εἰς τὰς προσφερομένας ἀπὸ τοῦς συμπολίτας τιμὰς, οὐδ' ἀπεδίδει τὴν δημόσιον μαρτυρίαν τῆς διογωγῆς του, ἐκφωνουμένην ἀπὸ τὸ στόμα τῆς πατρίδος, σπουδαζέει ὅμως πολὺ πλέον ν' ἀκούῃ τὴν τριαύτην μαρτυρίαν ἀπ' αὐτὴν αὐτοῦ τὴν συνείδησιν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἠαυρῶνόμενος, ἐμπορεῖ νὰ λέγῃ χωρὶς ἀλαζονείας, « Δὲν εἶμαι περιττός εἰς τὴν πατρίδα μου. » Ὁ χρηστὸς πολίτης, ὅ,τι πρέπει εἰς ἀφέλειαν αὐτῆς, δὲν τὸ πράσσει δι' ἀμοιβῆς ἐλπίδα, ἀλλὰ τὸ πληροῦναι ὡς χρεὸς εἰς τὴν πατρίδα (1). Ἡ ἀμοιβὴ του εἶναι ἡ κοινὴ ἐλευθερία, ἡ εὐνομία, ἡ εἰρήνη, νὰ κυβερνάται ἀπὸ νόμους, καὶ ἔχει ἀπὸ Σουλτάνους, εἰς ἓνα λόγον, ἡ κοινὴ τῆς πατρίδος εὐδαιμονία, τῆς ὁποίας μετέχει καὶ αὐτὸς καὶ ἕλη του ἡ οἰκεγένεια.

Ἐπιθυμεῖ παρὰ ταύτας ἄλλην ἀμοιβήν ; οὐδ' αὐτὴν τρέχει κινδύνον νὰ στερηθῆ. Ἔχει τῆς ἀρετῆς του μαρτυρίαν αὐτὴν τὴν κοινὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν καὶ τιμὴν ἀπὸ τοῦς συμπολίτας. Ἔχει (ὅ,τι δὲν ἠξιώθησαν ν' ἀπολαύσωσι πολλοὶ βουλοῖς) τὴν γλυκυτάτην ἐπιστροφὴν τῆς ἐψείας ἔλην τῶν συμπολιτῶν εἰς τὸ πρόσκεινόν του, ἕσθως πῆσαι λόγος περὶ χρηστοῦ πολίτου. αὐτὸς ὁ κατ' αὐτοῦ φύσας, ἢ τὰ μάλιστα τῶν ἀχρηστῶν πολιτῶν, μαρτυρεῖ, φωνάζει, ὅτι διὰ τοῦτο τὸν μισοῦν, ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν ἁμιλιότητα μ' αὐτούς καὶ παρεξύνει τοῦς χρηστὸς πολίτας νὰ τὸν ἀγαπῶσι περισσότερο. Καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν εὐνοία τῆς πατρίδος δὲν ἀπέχει ἕως αὐτοῦ. Αὐτὸν προκρίνουσιν εἰς τὰς ἐλλογὰς αἱ συμπολίται αὐτὸν ἀνταμείβουσι μὲ τὰ ἐντιμότερα πολιτικὰ ὑπουργήματα, ὡς ἰκανότερον, παρὰ τοῦς ἄλλους νὰ τὰ ὑπουργήτῃ, ὡς ἐπιτῆδαιον πλέον νὰ τὰ ἐπολιτῇ μὲ τὴν ἀρετὴν του παρὰ νὰ ἐπολιτῆ ἀπ' ἐκείνου.

Αἱ τριαύται ὅμως ἀμοιβὰς, διὰ νὰ τυχαίνωσι τὸν σκοπὸν αὐτῶν, πρέπει

(1) « Πρὸς αὐτὸ τὸ δέον παραθῆναι δεδοκόςτος, οὐ πρὸς τὴν ἐπί τοῖς ἐν πραγμασίαις εὐδοξίαν. » Πλάτων. Ἄλκυων. Α, 15'.

νά ἴναι πρόσκαιροι, ἵγουν νά πληρώνωνται εἰς τὸν εὐεργέτην πολίτην συγ-
 χρόνως μὲ τὴν εὐεργεσίαν, χωρὶς συνέχειαν τῆς ἀμοιβῆς αἰσθητὴν, ὡς πλη-
 ρώνεται καὶ πᾶς ἐργάτης τὸν μισθὸν, ἀφοῦ τελειώσει τὸ ἔργον του, οὐδὲ
 λαμβάνει πλέον τίποτε μέχρι νέας ἄλλης ἐργασίας. Ἰίς εἶναι τῆς ἀμοιβῆς ὁ
 σκοπός; νά θαρρύνῃ τὸν ἀμειβόμενον εἰς νέας ἄλλας κοινωφελεῖς πράξεις,
 καὶ νά παρακινή τούς ἄλλους πολίτας εἰς μίμησιν ὁμοίων πράξεων. Ἐὰ
 παράσημα (ι), εἰς μέγαν καιρὸν πολέμου, καὶ εἰς μόνην ἐκστρατεῖαν ἀνα-
 γκαῖα εἰς διάκρισιν τοῦ στρατηγοῦ ἀπὸ τούς ὑπ' αὐτὸν ταξιδρχοῦς, καὶ
 τούτων ἀπὸ τούς στρατιώτας, ὅταν εἰς καιρὸν εἰρήνης δίδωνται εἰς πολί-
 τας εἰρηνικούς, κάμνουν ἄλλον τὸ ἐναντίον τοῦ σκοποῦ τῆς ἀμοιβῆς. Ἐὸν δια-
 κρινόμενον μὲ τὸ παράσημον ἀπὸ τούς λοιπούς βιάλλουν εἰς κίνδυνον νά φαν-
 τασθῇ, ὅτι εἶναι καὶ ὑπὲρ τούς λοιπούς τὸν βιάλλουν ἀκόμη εἰς κίνδυνον νά
 ἀμελήσῃ τὰ ἐπέκεινα εἰς τὴν πατρίδα ἑπουργήματα, ἐπειδὴ τοῦ ἐπιπλώθη
 ὁ μισθὸς τῆς ὑπουργίας αἰδίου. Ἐούς μὴ στολισθέντας ἀκόμη μὲ παράση-
 μον παρακινούν νά τὸ ζητῶσι πλέον διὰ πολλὰ μικρὰς ὑπουργίας, ἢ καὶ
 νά μεταχειρίζωνται τὸν δόλον, νά τὸ λαμβάνωσι καὶ χωρὶς κάμμίαν
 ὑπουργίαν.

Ἐτί ἄλλο ἐνδεξότερον ἐμπορεῖ νά ἐπιθυμήσῃ ὁ πολίτης, παρὰ νά χειρο-
 τονηθῇ βουλευτής, δικαστής, ἑπαρχος, πρέσβευς, ἢ ἄλλου τινὸς πολιτικοῦ
 ὑπουργήματος ἐπιστάτης, ἀπὸ τὰς ἐκουσίους κοινὰς τῶν συμπολιτῶν του
 ψήφους, μόνας ἀμοιβῆς, τὰς ὁποίας συγχωρεῖται νά ἐπιθυμῇ ὁ ἀξίος ἀμοιβῆς
 πολίτης; Ἐτί ἄλλο αἰσχρότερον δύναται νά πάθῃ, παρὰ νά σφεραρισθῇ
 κάμμίαν ἀπ' αὐτὰς μὲ δόλον ἢ μὲ βίαν; Καὶ Ἐτί ὄνομα πρέπει εἰς τὴν
 πολιτείαν ἐκείνην, τῆς ὁποίας οἱ πολῖται δὲν ἔχουν αὔτε δύναμιν ν' ἀντι-
 σταθῶσιν εἰς τὴν βίαν, εὔτε φρόνησιν νά φύγωσι τὰς παγίδας τοῦ δόλου;

Ἐὰ δύο ταῦτα μάλιστα χρεωστῶν νά φροντίσῃ ἀπαρχῆς ὁ σοφὸς νομο-
 θέτης νά καταστήσῃ καὶ δυνατούς καὶ φρονίμους τούς πολίτας, ἀν-
 θέλῃ νά ἐνώσῃ τὴν Πολιτικὴν μὲ τὴν Ἠθικὴν. Ἐ δύναμις γεννᾶται
 ἀπὸ τὴν ἰσανομίαν ἢ φρόνησιν ἀπὸ τὴν ἐξάπλωσιν τῶν φώτων εἰς

(ι) Αὐτὴ ἡ λέξις ἔχει τι ὄχι πολλῆς σπουδῆς ἄξιον ἢ πρώτη καὶ κυρία
 τῆς σημασία εἶναι, κίβδηλα ἢ Παράσημον, ἀδόκιμον, κίβδηλον. Ἀπὸ
 « τούτου καὶ τῶν νομισμάτων τὰ κίβδηλα παράσημα λέγεται »
 Π' οὐχ.

ἔλον τὸ ἔθνος. Ἄπ' αὐτὰ θέλει μάθειν καὶ αὐτὸς τῆς ἐσχάτης τάξεως ὁ πολίτης τὰ ἀξιολογώτερα τῆς Βοιωτικῆς ἀξιώματα, τὰ ἀληθινὰ τοῦ συμφέροντα· ἀπ' αὐτὰ ἔχει νὰ ὁδηγηθῆται εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ χειροτονίαν τῶν ἀρχόντων τοῦ. Ἄσυγκρίτως πλειότερους τυράννους ἐγέννησεν ἡ ἀπαιδευσίς τῶν ἐθνῶν παρὰ τοὺς τυραννήσαντας ἐξ ἰδίας προαιρέσεως καὶ βίας. Ἄν ὁ κοινὸς λαὸς ἤξευρε νὰ διακρίνῃ τοὺς χρησίμους ἀπὸ τοὺς ἀχρεῖους πολίτας, δὲν ἤθελε τόσον εὐκόλ' ἀσωτεύειν τὰς τιμὰς μὲ τὰς ἀπροβουλεύτους καὶ μωρὰς ἀνευφηρίας (acclamations) Ἄν ὁ κοινὸς λαὸς ἦτο φρονιμώτερος, ἤθελ' εὐρεῖν τὰ μέσα νὰ θεραπεύῃ, χωρὶς ἐμφυλίους ταραχὰς μίαν μετὰ τὴν ἄλλην ἔλκυσ του τὰς δυστυχίας· μὲ μόνας τὰς ψήφους τῶ εἰς τὰς ἐκλογὰς, ἤσυχον καθήμενος καὶ χωρὶς κἀνένα κόπον, ἐπειδὴ δὲν εἶναι πρᾶγμα δυσκολιώτερον ἢ καλὴ τῆς κακῆς ψήφου, οὐδὲ κόπους πλειότερους χρειάζεται· ἢ φρόνιμος ἐκλογὴ παρὰ τὴν ἀνόητον· μὲ μόνας του λέγει τὰς ψήφους, ἤθελε διορθώσῃν ἕνα τὰ στρατὰ τῆς πολιτείας καὶ τῆς πατρίδος τοῦ (1)· ἂν ἤξευρε τ' ἀληθῆ τοῦ συμφέροντα, δὲν ἤθελ' ἀδιαφορεῖν οὐδ' εἰς κἀνενὸς ἄλλου ἔθνους δυστυχίας, πληροφορημένος ὅτι κἀμμία εἰς κἀνέν ἔθνος ἀδικία δὲν τολμᾶται, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει νὰ φοβῆται μήποτε τολμηθῆ καὶ εἰς αὐτόν.

Ἐἰς ποίαν ἄλλην αἰτίαν ἔχομεν ν' ἀποδώσωμεν τὴν ἕως τῶρα πολλὰ παράξενον ἀδιαφορίαν εἰς τὰς συμφορὰς μας ἐκ μέρους τινῶν ὀνομαζομένων φωτισμένων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν παρὰ εἰς τὸν χωρισμὸν τῆς Πολιτικῆς ἀπὸ τῆς Ἠθικῆς, τὸν ὁποῖον ἐγέννησε καὶ τρέφει ἡ ἀπαιδευσίς τοῦ κοινοῦ λαοῦ; Ἄν ὁ κοινὸς Εὐρωπαϊκὸς λαὸς ἐμετεῖχε μικρὰν μερίδα τῆς διδασκουμένης εἰς τὰς πολλὰς Ἀκαδημίας τῶν Ἠθικῆς καὶ Πολιτικῆς σοφίας, τὴν μόνην, ὅση ἀρκεῖ νὰ ἐξάψῃ εἰς τὰς ψυχὰς ἀγανάκτησιν κατὰ τῆς ἀδικίας· ἤθελον καί οἱ κοσμικοὶ καὶ οἱ ἱερωμένοι τῶν ἡγούμενων, σεβόμενοι τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ, ὡς φωνὴν Θεοῦ ἢ βροντῆσιν συμφώνως κατὰ τοῦ αἵμο-

(1) « Οὐδέν ἐστι πραγματιωδέστερον, οὐδ' ἀγληρότερον τὸ καλῶς φρονεῖν τοῦ κακῶς· ἀλλ' ἐν τῇ ἴσῳ χρόνῳ νυκτὶ καθήμενος ὑμῶν ἕκαστος, ἂν μὲν ἀχρὴ γινώσκῃ περὶ τῶν πραγμάτων καὶ ψηφίζεται, βελτίω τὰ κοινὰ ποιήσει τῇ πόλει, καὶ ἀξία τῶν προγόνων πράξει· ἂν δ' ἀμὴ δεῖ, φαιλότερά τε καὶ ἀνάξια τῶν προγόνων ποιήσει. » Δημοσθέν. Περὶ παραπροσθ. σελ. 127.

Εσέρου τυράννου μας τόσον σφιδρά, ὥστε νὰ τοῦ παραλύσῃσι τὰς μαιφδ-
νους χεῖρας.

Ἄλλὰ τώρα τί γίνεται; Ὁ ἐπί θρόνου μακελλάριος τοῦ Βυζαν-
τίου, πωλεῖ, ὡς κτήνη εἰς τὴν ἀγορὰν, τὰς γυναῖκας, τὰ τέκνα
τῶν ταλαιπώρων Γραικῶν, λησταθεῖ τὰ ὑπάρχοντά των, κελυμδᾷ ὁ
αἰμιθέρως ἀγαλλόμενος εἰς αὐτά των τὰ αἵματα, καὶ εἰ φοιτισμένοι
τῆς Εὐρώπης ἠγεμόνες δὲν τολμοῦν νὰ βραπίσωσι τὸν μακελλάριον!
Ὁ Μακελλάριος Σουλτάνος κατασκάπτει τοὺς χριστιανικοὺς ναοὺς, κα-
τακαίνει τὰ ἱερά θυσιαστήρια, κατασφάζει τοὺς λειτουργοὺς τῶν
θυσιαστηρίων, ἀναγκάζει τὰ ἀνήλικα τῶν χριστιανῶν τέκνα νὰ ἀπο-
τέσωσιν τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ συντάσσωνται μὲ τὸν Σατιγᾶν καὶ ὁ
Μεγαριώτατος Πάπας, ὁ ὀνειμαζόμενος ἀπὸ τοῦς οἰκείους του κεφαλή
τῆς Ἐκκλησίας καὶ Χριστῆς ἀλλοῦ ἐπὶ γῆς, ὡς κτυπημένος ἀπὸ θα-
νατηφόρου ἀπειληξίαν, ἔχασε τὴν φωνήν, μὲ τὴν ὁποίαν ἄλλοτε εἰ
πρεκάτοχί του ἐθήκεον τοὺς κοσμικοὺς ἠγεμόνας εἰς τοὺς σταυροφο-
ρικοὺς πολέμους!

Τόση ἀδικεφρία εἶναι βέβαια πολλὰ παράξενος· ἀλλ' ὑπερβαίνει καὶ
αὐτὸ τὸ παράξενον ἡ διαγωγὴ τῆς Βουλῆς καὶ τῶν ἀρχόντων τοῦ
μόνου ἔθνους, ἀπο τὸ ἐπεῖον εἰ Γραικοὶ εἶχαν δικαίον νὰ προσμίνωσι
χεῖρα βοήθειας. Αὐτοὶ κομπάζουν μὲ πολλὴν κατὰ τῶν ἄλλων ἔθνων
ἀλαζονείαν, ὅτι εἶναι τὸ μόνον ἐλεύθερον καὶ φιλελεύθερον ἔθνος· καὶ
μ' ὅλον τοῦτο κρίνουν, ὅτι συμπίρει εἰς τὴν ἐλευθερίαν των ἡ σκληρὰ
τῶν Γραικῶν δουλεία, καὶ παραξενίζονται, ὅτι οἱ Γραικοὶ δὲν ὑπο-
φέρουν πλέον νὰ δουλεύωσιν! Ὡς τῆς Βουλῆς των ἡ φιλελευθερία
ἐξικινώθη (1) διὰ τοὺς Μικρούς τῆς Ἀφρικής, καὶ δὲν ἔμεινε πλέον
εἰς τὰς ψυχὰς των διὰ τοὺς κατασφαζομένους λευκοὺς οὐδ' ἄ τῆσιν εὐ-
πλαγγήν, ἔσθην αἰσθάνονται διὰ τὰ κτήνη των! Φωνάζουν, ἀγανακτοῦν,
σχιζοῦν τὰ φερίματά των, εἰς αὐτὸ τὸ Βουλευτήριον εἰ δημηγόρει των

(1) Ἴδα τί λέγει περὶ τῆς φιλελευθερίας ταύτης, ὁ ἀληθῶς φιλελευ-
θρῶκος συγγραφεὺς, Jouy, la morale appliquée a la politique,
tom. 1, pag. 175. Ἴδα καὶ τὴν Γαλλικὴν ἐφημερίδα le constitution-
nel, 2 juillet 1822.

κατὰ τῆς ἀνόμου τῶν Ἀφρικανῶν δουλώσεως, καὶ βλέπουν μὲ ἀτάραχον ὄμμα, τὰς αἰχμαλωσίας, τὰς σφαγὰς, τὰς βίας γυναικῶν καὶ Παρθένων τῆς Ἑλλάδος, ὅσαι γίνονται ἐκ προσταγῆς τοῦ ἀνόμου τυράννου. ἼΤι λέγω βλέπουν; Εἶθε μὴν εἶχαν οἱ ταλαίπωροὶ Ἰρρακοὶ νὰ τοὺς ἐγκαλεῖσιν ἄλλο τι παρὰ τὴν ἀδικίαν των! Ἀλλὰ ... ἐδῶ πλέον μου φεύγει τὰς χεῖρας ὁ κάλαμος.

Ἰνδεδεχόμενον νὰ συμφέρῃ εἰς αὐτοὺς ἡ διαμονὴ καὶ σιτιρία τοῦ μηκελλαρίου Σουλτάνου· ἀλλ' εἶναι τάχα καὶ δίκαιον; ἢ ἔδυναται νὰ συμφέρῃ εἰς τὰ εὐνομούμενα ἔθνη ἄλλο τί παρὰ μόνον τὸ δίκαιον; Καὶ ποῖαν ἀσφάλειαν ἔχουν νὰ προσμένωσι τῆς ἰδίας των εὐνομίας, χωρίζοντες τὴν Ἰθικήν ἀπὸ τὴν Πολιτικήν; Ὀλεθριωτέρα ἄλλη λοιμικὴ δὲν ἤμπορεῖσε νὰ πέσῃ εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἢ ἡ ἐκείνη ἀπὸ τοὺς Στωϊκοὺς φιλοσόφους (1), παρὰ τὴν δόξαν ἐκείνων, ὅτι εὐχάριστον τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ συμφέρον· καὶ τὸ ἔλεγεν ἐρυθρὰ. Ἰσχυριον ἔθνος δὲν ἔμπορεῖ νὰ χαίρῃ, χωρὶς νὰ κλαίωσιν ἄλλοι, οὐδ' ἔχει πόθον νὰ ποτίσῃ τὴν ἰδίαν του εὐτυχίαν, πλὴν ἀπὸ αἱμάτων ἄλλων ἐθνῶν, μὴν ἀμφιβάλλῃ, ὅτι χύσεις αἱμάτων καὶ διακρύσιον προετοιμάζει εἰς τοὺς ἀπογόνους του.

Διὰ νὰ ἀποφύγωμεν ἡμεῖς τὰ φοβερίζοντα ταῦτα κακὰ τῆς πολιτείας, ὅσαι χωρίζουν τὴν Πολιτικήν ἀπὸ τὴν Ἰθικήν, χρειασιῶμεν ἀπαρχῆς νὰ φράξωμεν ὅλας τῶν κακῶν τὰς πηγὰς· ἢ πλέον ἀφθονοῦς ἐξ αὐτῶν εἶναι τῶν παρασῆμων καὶ τῶν τίτλων ἢ πηγῆ, περὶ τῆς ὁποίας ἔκαμα τὴν παρατήρησιν εἰς τὸ Π ρ ο σ ω ρ ι ν ὄ ν τ ῆ ς Ἑ λ λ ᾶ δ ο ς Π ο λ ι τ ε υ ρ α .

Παρατηρῶ δεῦτερον ἄλλο, ὅτι εἰς τὸ περὶ Δικαστικῆς ἐξουσίας μέρος (Τίτλ. I, τμ. θ') ἐσιγήθησαν ἐλότεια εἰ ὁ ρ κ ω τ ο ἰ κ ρ ι τ α ἰ (Juges). Τοῦτο ὅμως ἦτο φυσικὸν ἀκολουθημὰ τοῦ ἄρθρου (Ἀριθμ. πζ'), εἰς τὸ ὅποιον ἡ Δικαστικὴ ἐξουσία λέγεται ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὰς δύο ἄλλας ἐξουσίας, τὴν Νομοθετικὴν καὶ τὴν Νομοτελεστικὴν, οὐδ' ἔπρεπε νὰ σιωπηθῇ

(1) Ὁ Παναίτιος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κικέρωνος: *Neque quae, ullam postem majorem in vitam hominum invasisset, quam eorum opinionem, qui ista [honestam et utile] distraxerint. Cicero., De offic. III.*

όλοτελα, δικαίως προφασι ὅτι τὸ Σύνταγμα ἐνομάζεται προσωρινόν. Οὐδ' ἀπὸ τῆν μίαν, οὐτ' ἀπὸ τῆν ἄλλην ἐμπορεῖ νὰ μείνη ἀληθῶς ἀνεξέλεγκτος, εἴαν παρὰ τοὺς συνήθεις κριτὰς, δὲν ἔχει καὶ κριτὸς ὀρκωτοῦς. Εἰς τοὺς πρώτους δὲν πρέπει νὰ συγχωρηθῆται παρὰ μόνη ἢ ἀκριβῆς ἔρευνα τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ἡ ἐπιβουλὴ τῆς ἀπὸ τὸν νόμον διακριτένης ποινῆς ἢ ζητίας· ἡ δὲ τελεία ἀπόφρασις τῆς ἐνοχῆς, ἤγουν ἡ κρίσις, ἐν τῇ καὶ ἡ ὅλη ἐνοχία τοῦ ἐγκλήματος ὁ ἐγκαλούμενος, ἀνήκει εἰς ἐξαίρετους ὀρκωτοῦς κριτὰς.

Ὅπου δὲν εἰσάγεται κριταὶ, ἐκαὶ οἱ κρινόμενοι δὲν ἔχουν τὴν πίστιν καὶ παραγορῆσαν, εἰ κρινόνται ἐλευθέρως, ὡς ἐλεύθεροι πολῖται. Πλευράται ὅστις φαντάζεται πρᾶγμα εἰκόλον καὶ καθένος νὰ κρίνῃ τὰ δίκαια καὶ τ' ἀδίκια (1). Ὅσον αὐτεξούσιον, ὅσον ἀδέκαστον, ὅσον ἀπόλυτον ἀπὸ σχέσεως ἐξουτέρας καὶ ἂν ὑποθέσῃ τὸν δικαστὴν, αὐτὸς ἔχει παρὰ ταύτας, πολλὰκις νὰ πολεμῇ τὴν ἰδίαν του ἀγίαν, ἢ τὸν σφοδρότερον ἀπ' ἐλευσ τοὺς δικασμοὺς τὸν δεκασμὸν τῶν ἰδίων του περὶ καὶ εἰς τὸν δεκασμὸν τοῦτον ἐθουσιάζθησαν πολλὰκις πολλὰκις ὑθίσαι.

Ἀνάγκη λοιπὸν εἶναι νὰ ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς ὀρκωτοῦς κριτὰς, ὅχι ὅμως κατὰ τοὺς ὀρκωτοῦς τῶν προγόνων μας. Οἱ ὀρκωτοὶ ἐκεῖνων ἦσαν αὐτοὶ τοῦ ἐγκλήματος οἱ κριταὶ καὶ ὁ ὄρκος των (2) παρὰ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ κρίνωσι δικαίως, περιεῖχε πολλὰς ἄλλας ἀλλοτρίας τῆς κρίσεως ὑποσχέσεις. Ἀπὸ τοὺς ὀρκισμένους των δικαστὰς καταδικάσθη ὁ Σωκράτης εἰς θάνατον ὄθιν οὐδ' ἔπραπε νὰ τοῦς παραβάλῃ ὁ σοφὸς τῆς Περὶ τῶν ὀρκωτῶν νόμοσφί (3) μὰ τοὺς ὀρκωτοῦς τῶν νεωτέρων. Ἐάν οἱ Ἕλληνας εἶχαν ὀρκωτοῦς ὁμοίους τῶν ὀρκωτῶν τῆς Ἀγγλίας ἢ τῆς Ἀμερικῆς, οὐτ' ὁ Σωκράτης ἤθελε πίνειν τὸ κόνηρον, καὶ ἡ Ἑλλάς πιθανόν ὅτι ἤθελε φυλάξαι τὴν ἐλευθερίαν της.

(1) « Τὸ γινῶναι τὰ δίκαια καὶ τὰ ἀδίκια οὐδὲν εἶναι σαφὸν εἶναι, ὅτι » περὶ ὧν οἱ νόμοι λέγουσιν οὐ χαλεπὸν εὐκρίναι· ἀλλ' οὐ ταῦτ' ἐστὶ τὰ » δίκαια, ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκίς· ἀλλὰ πῶς πραττόμενα, καὶ πῶς νε- » μόμενα, δίκαια. Τοῦτο δὲ πλέον ἔργον ἢ τὰ ὕγιεινά εἰδέναι. Ἀριστοτελ., Ἠθικα. Νικομαχ. Β', θ', σελ. 101.

(2) Ἴδε τὸν ὄρκον εἰς τὸν Δημοσθένην (Κατὰ Τιμοκράτ, σελ. 746).

(3) Σισκακ, *histoire du jury*, Παρίσι, 1822.

E.γ.Δ της K.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006